

**ПРИМЕРНА СТРУКТУРА
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД В ДОКТОРСКА ПРОГРАМА “ СОЦИАЛНА РАБОТА,
ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА ”,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.4.СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ,
ОБЛАСТ “СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ”
В ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ГР. ВАРНА.**

УВОД/ВЪВЕДЕНИЕ

Значимост и актуалност на темата

Докторантът посочва кратко какво е съвременното състояние на избора от него проблем и в какво се състои необходимостта от неговото разрешаване. Тук той може да опише поради каква причина насочва вниманието си към него и защо според него си струва той да бъде изследван.

Значимостта и актуалността на проблема са основа за формулиране на целта на дисертационния труд и предмета на изследването, а така също и за задачите на изследване и последователността на тяхното решаване.

Разработването на тази част от увода демонстрира способността на докторанта да идентифицира актуални проблеми и да посочва вниманието си към тяхната практическа значимост за теорията и практиката.

Цел на дисертационния труд

Целта на дисертационния труд информира за намерението на докторанта. Тя е продължение на поставения проблем и търсене на отговор на въпроса, зададен във формулацията на проблема. Целта на дисертационното изследване е желаният резултат от комплексното научно изследване, представено в дисертационния труд.

Най-често, формулировката на целта включва повторение на заглавието на дисертационния труд, в началото на което са добавени глаголни форми като – „да се разработи“, „да се разкрие“, „да се

усъвършенства“, „да се обоснове“, „да се определи“, „да се установи“ и т.н.¹, а в края основанието за това, например - „с цел да се усъвършенства...“ и пр.²

(Някои американски и английски университети добавят и въпроса – Защо/ или защо докторантът иска да постигне описаната от него цел прим. Brunel University, School of Social Sciences).

Задачи на дисертационния труд

Най-общо задачите на дисертационния труд описват етапите, през които преминава докторантът и задачите, които решава, за да реализира целта на своята работа. За това много често задачите определят заглавията, структурата и съдържанието на останалите глави и параграфи на дисертацията.

Първата задача на дисертационния труд най-често е свързана с изясняване, уточняване, задълбочаване, методическа обосновка на същността, природата и структурата на изследвания обект. Втората задача най-често е свързана с анализ на реалното състояние на предмета на изследване; третата със способността да се преобразува, моделира и изследва и четвърта с изясняване на пътя и средствата за повишаване на ефективността и усъвършенстване на изследваното явление, а също и практическите аспекти на работата и т.н. В повечето случаи, формулировките на задачите са: „Да се изучи...“; „Да се опише...“; „Да се изследва...“; „Да се разработи...“, „Да се изясни...“ и т.н.³

Обект и предмет на изследването

¹ Белоев, Хр., Тасев, Г. 2008: Наръчник на докторанта (втора част). РУ

² ТАСЕВ Г., САНДЕВА В., ДЕСПОТ К., СТРУКТУРА И ЕЛЕМЕНТИ НА УВОДА НА ДИСЕРТАЦИОННО ИЗСЛЕДВАНЕ

³ Белоев, Хр., Тасев, Г. 2008: Наръчник на докторанта (втора част). РУ

Обектът е тази част от практиката или научното знание, с която се е заел изследователят. Това е процес или явление, пораждащо проблемната ситуация, избрано за изследване. То може да бъде емпирично, но може да бъде и теоретично.

Предметът на изследването е страната, аспекта, гледната точка, от която изследователят познава цялостния обект, отделяйки при това главните, най-съществените признаци на обекта. Един и същи обект може да бъде предмет на различни изследвания.

Основен изследователски въпрос или хипотеза

Основният изследователски въпрос е основният въпрос, който докторантът поставя и опитва да реши в своя дисертационен труд. Той може да съдържа предположение за крайния резултат от изследването. В този случай той се формулира като хипотеза, а цялостното изследване се подчинява на идеята за потвърждаване или отхвърляне на тази хипотеза. Изследователският въпрос може и да не съдържа предположение за крайния резултат. В този случай, той се формулира като основен изследователски въпрос, а изследването се оставя отворено към търсене на неговия отговор без да се ограничава в рамките на конкретен очакван резултат.

Основният изследователски въпрос или хипотезата са основната цел на работата. За това те имат отношение към задачите на изследването и показват как стъпка по стъпка докторантът ще търси отговор на своя въпрос и как ще постигне целта на своя дисертационен труд – да го намери.

**Кратко описание на структурата и съдържанието на дисертационния труд.
Описание на основни въпроси/теми, които няма да бъдат обхванати.**

ПЪРВА ГЛАВА

Литературен обзор/ Анализ на състоянието на проблема

В първа глава докторантът прави критичен прочит и анализ на знанията и постиженията по основния проблем на дисертационния труд, достигнати преди докторантът да проведе своето собствено изследване. То може да включва исторически преглед, текущо познание, текуща теория и практика, мнения на други изследователи, резултати от други изследвания. Целта на тази глава е докторантът да изясни в полето на какво вече постигнато познание той ще позиционира своето.

На основата на публикации, в първа глава на дисертационния труд, докторантът прави връзка на изследванията по проблема и връзката им с проблемите на собственото му изследване. Тук той може да изрази своето критично отношение към схващанията на отделни автори и научни школи, да изложи и обоснове своето лично мнение, да изложи нерешените практически и теоретични въпроси и да насочи вниманието към тези, които възнамерява да реши или за решаването на които би искал да допринесе. (това са част от т.нар. задачи, описани в Увода).

Прегледът на литературата трябва да даде отговори на следните въпроси: Какво вече знаем за темата? Какво трябва да кажем критично за това, което вече е известно? Някой друг направил ли е нещо подобно или свързано с това, което предлагаме? Къде се вписва тази дисертация в контекста на до сега провежданите изследвания? Защо това изследване си заслужава да се направи в светлината на това, което вече е направено?

Литературният обзор има за цел: (1) да се проучи текущото състояние на знанията в областта на проучването, (2) да се идентифицират ключови автори, статии, теории и констатации в тази област и (3) да се идентифицират пропуските в областта на научните изследвания. Добре проведен литературен преглед трябва да посочи към това дали първоначалните изследователски въпроси вече са били разгледани в литературата (което би премахнало нуждата да ги изучавате отново), дали има нови или по-интересни изследователски въпроси и дали първоначалните изследователски въпроси могат да бъдат изменени или променени в светлината на заключенията от прегледа на литературата. Прегледът може също да даде някои потенциални отговори на въпросите, които докторантът поставя, както и да помогне за идентифицирането на теории, които преди са

били използвани за обяснение или справяне с проблемът, който докторантът изследва.⁴

ГЛАВА ВТОРА ТЕОРЕТИЧЕН АНАЛИЗ

Докато прегледът на литературата разкрива широк спектър от концепции или конструкции, потенциално свързани с явлението, което докторанта изследва, теоретичния анализ помага да се определи кои от всички тези конструкции са логично свързани с основния проблем на дисертационния труд и ще бъдат използвани за неговото разрешаване. Те могат да бъдат използвани като логическа основа за постулиране на хипотезите на самостоятелното изследване на докторанта в трета глава. За това те трябва да бъдат внимателно подбрани въз основа на тяхното приспособяване към целевия проблем и степента, до която техните предположения са съвместими с тези на целевия проблем⁵.

ГЛАВА ТРЕТА ИЗСЛЕДВАНЕ

Научните изследвания функционират на две нива - теоретично и емпирично ниво. Теоретичното ниво се отнася до разработването на абстрактни концепции за природни или социални феномени, до изграждане на връзки между концепции и създаване на теории. Емпиричното ниво се отнася до тестването на теоретични концепции и взаимоотношения, с цел създаване на по-добри теории⁶.

⁴ Bhattacharjee, Anol: Social Science Research: Principles, Methods, and Practices. Part of the American Studies Commons, Education Commons, Public Health Commons, and the Social and Behavioral Sciences Commons, University of South Florida, 2012 [http](http://)

⁵ Bhattacharjee, Anol: Social Science Research: Principles, Methods, and Practices. Part of the American Studies Commons, Education Commons, Public Health Commons, and the Social and Behavioral Sciences Commons, University of South Florida, 2012 [http](http://)

⁶

Независимо от това какъв подход избира докторантът, в тази част на дисертационния труд, той провежда своето самостоятелно изследване. Ето защо той трябва да формулира и опише своята цел и задачи и непосредствено след това да заяви и мотивира своя избор на изследователски метод.

Методология на изследването:

Методологията на изследването се отнася до неговите предложения, неговите хипотези, иновации, експериментални проекти, проучвания и рецензии, резултати, анализ и т.н. на основния проблем на дисертационния труд. (Това понякога се нарича принос, тъй като другите изследователи могат да оценят как докторантът тълкува и анализира миналото или настоящето.)

Тук докторантът трябва да опише как/по какъв начин той изучава/проучва/изследва проблема; каква е неговата цел; през какви етапи преминава, за да я постигне, какви методи/подходи/средства използва за това и защо, и до какви резултати достига.

Цел на изследването

Целта на изследването трябва да бъде ясно, точно и конкретно формулирана. Тя трябва да даде отговор на въпроса какво иска да установи докторантът.

Задачи на изследването

Задачите трябва да описват всички етапи на изследването

Методи

Докторантът следва да провери дали в литературата съществуват валидизирани инструменти за изследване на изучавания от него проблем и дали те могат да бъдат използвани директно или след изменение, за целите на неговото изследване. Ако такива не са налице, съществуващите

инструменти не са достатъчно добри или отразяват различна от предвидената от докторанта концепция, може да бъде необходимо разработването на нови инструменти. Това може да бъде дълъг и труден процес с множество стъпки и предварителни изпитания и модификации на новоизработеният инструмент преди той да бъде приет за "научно валиден".

Научното изследване може да бъде емпирично, теоретично и комплексно. Теоретично изследване се базира на аксиоми, закони, принципи, постулати, резултат на многовековния опит на човечеството. Резултатите от теоретичното изследване са приложими за обогатяване на теоретичното познание в дадено научно направление.

Методите на емпиричните изследвания могат да бъдат количествени или качествени методи, или да бъдат комбинация от двете (клъстърен анализ; корелационен анализ; регресионен анализ, анализ на социалните мрежи; анкета; въпросник; кей стъди; етнометодология; история на живота; морфологичен анализ; анализ на архиви; анализ на нормативни документи; анализ на административни записвания; контент анализ; лонготюдно изследване; фокус групи, исторически методи; структурирано интервю; полуструктурирано интервю; неструктурирано интервю и много други) За сложни, несигурни и многостранни социални явления, подходите с много методи могат да бъдат по-подходящи, което може да помогне да се улеснят уникалните предимства на всеки изследователски метод и да се генерират прозрения, които не могат да бъдат получени с помощта на един единствен метод.

За да изследва избрания научен проблем, докторантът трябва да избере най-подходящите методи за изследване, да обоснове своя избор и да демонстрира умения за тяхното прилагане.

Описание на извадката и обосновка.

В случай, че докторантът провежда емпирично изследване, той следва внимателно да избере целевата група, от която желае да събира данни, както и да разработи стратегия за вземане на проби от тази популация. Стратегията

за вземане на проби е тясно свързана с аналитичната единица в изследователски проблем.

Пилотното изпитване

Пилотното изследване е често пренебрегвано, но то е изключително важна част от процеса на изследване. То помага да се открият потенциални проблеми в дизайна на изследването и/или на инструментите (например да установи дали задаваните въпроси са разбираеми за целевата извадка). Пилотното изследване гарантира, че инструменти за измерване, използвани в изследването, са надеждни. Пилотното изследване обикновено включва малка част от целевата популация. След успешно изпитване, изследователят може да продължи да събира данни от целевата група.

Описание на резултатите

Получените резултати трябва да бъдат подробно, изчерпателно и коректно описани. Данните от количествените изследвания следва да бъдат представят в таблици, диаграми, графики, фигури. След това, резултатите трябва да бъдат анализирани, данните да бъдат интерпретирани. Анализът трябва да бъде обвързан с основният изследователски въпрос или хипотеза на изследването и да покаже, какво показват данните от изследването по отношение на него.

Целия изследователски процес и неговите констатации следва да бъдат описани тук – да се очертаят подробно всички избори, направени по време на изследователския процес (например използваната теория, избраните конструкции, използваните мерки, изследователските методи, вземането на проби и т.н.) и защо, както са постигнати резултатите от всяка фаза на изследователския процес. Изследователският процес трябва да бъде описан достатъчно подробно, за да позволи на други изследователи да възпроизведат същото изследване, да тестват констатациите и/или да преценят дали получените изводи са научно приемливи. Това описание е от съществено значение за прогресивния напредък на науката.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ОБСЪЖДАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Тази глава обикновено съдържа дискусия, в която докторантът критично разглежда собствените си резултати в светлината на предишното състояние на темата и прави оценка на това, което е било научено в контекста на неговата работа.

Тук е мястото за обсъждане на насоки за бъдеща работа. Оценка на приноса на дисертацията към изследваната област: ползи и постижения; промяна в теоретичните конструкти; реконцептуализация – частично или напълно; конструиране на ново научно поле; разширяване – стесняване на научно поле; области на приложение и очаквани резултати.

ИЗВОДИ, ПРЕПОРЪКИ

Сбито излагане на най-важните изводи от направените проучвания и на приноса. При необходимост могат да се направят препоръки към конкретни адресати – национални институции и др.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Обемни данни и доказателствен материал, които не могат да се представят в частта с резултати може да се включат като приложения към работа, за са може да се провери достоверността на резултатите.

БИБЛИОГРАФИЯ

Източниците се подреждат по азбучен ред, според имената на авторите, като първо се посочват тези на кирилица, а след това на латиница. Списъкът е с ляво подравняване. Фамилията на автора и годината са изписани удебелено (Bold). Поставя се двоеточие и отново, без удебеляване, се изписва фамилията. След запетая се посочва малкото име на автора. Следват – заглавие на произведението, град, година на издаване, страница.

Пример:

Хокинг 1993: Хокинг, Стивън. Кратка история на времето. С., 1993. с., 144

Borer 1996 : Borer, Alain. Beweinung des Joseph Beuys. Eine Werkubersicht 1945– 1985. Munchen, 1996.

Статии от списания:

Сандърс 1979: Сандърс, Скот. Левачеството на модерната литература. В: Бюлетин на СБП, 1979, кн. 1.

От интернет:

Брикън 2001: Брикън, Мередит.
<http://www.lcc.gatech.edu/~bolter/degrees.html>.

Литература :

1. Мавродиева, Иванка: Публична лекция «Успешни модели в академичната комуникация» 28.03.2014 г. Руски център при Варненски свободен университет «Черноризец Храбър»
2. Х.Белоев Тасев Г., (2008) Наръчник на докторанта,ч.II,Русе,184с. [ISBN 978954-712-427-1]
3. Тасев Г.,Д.Георгиева,С.Ковачева (2009) Методология на научното изследване.Как се разработва докторска дисертация .-С.,180с. [ISBN 978-954323-527-8.
4. Evans, David, Gruba, Paul, Zobel, Justin. How to Write a Better Thesis. Chapter 2 <http://www.springer.com/gp/book/9783319042855>
5. Oxford University: The structure of a dissertation (2) The ‘social science’ model -; [file:///C:/Users/Irina/Downloads/dissertation_social%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Irina/Downloads/dissertation_social%20(1).pdf)
6. Academic Writing in English: A traditional structure of PhD theses
7. Lynch Tony: Writing up your PhD (Qualitative Research) Independent Study version, English Language Teaching Centre University of Edinburgh, 2014
8. Lund University, Academic Writing in English, <http://awelu.srv.lu.se/genres-and-text-types/writing-in-academic-genres/phd-theses/>
9. James Atherton: Notes on the Structure of a Dissertation. <http://www.doceo.co.uk/academic/dissertation.htm>
- 10.The University of Manchester: Thesis structures. <http://www.humanities.manchester.ac.uk/humnet/our-services/postgraduate-research/researcher-development/resources/academic-writing/unit9/structures/>

11. Bhattacharjee, Anol: Social Science Research: Principles, Methods, and Practices. Part of the American Studies Commons, Education Commons, Public Health Commons, and the Social and Behavioral Sciences Commons, University of South Florida, 2012
http://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=oa_textbooks
12. Williams, Bethell, Lawton, Parfitt-Brown, Richardson & Rowe (2011, chap. 9): Examples of dissertation & thesis structure.
http://www.uefap.com/writing/genre/other_structures.htm
13. Изисквания на БДС 17377-96 Библиографско цитиране.
<http://anamnesis.info/sites/default/files/Bibl.%20Citirane.pdf>